

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten verbeterpunten toezichtonderzoek Venlo

Aanpak: Sociale wijkteams
(2013: Er op af aanpak vanuit zorgnetwerken)

Juni 2015

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

Inleiding

In 2013 heeft STJ in Venlo de aanpak 'Er op af aanpak vanuit zorgnetwerken' op beleidsniveau getoetst aan de hand van het toetsingskader GGSR. Het toetsingskader GGSR bestaat uit vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Ontwikkeling 2014

Op 13 januari 2015 heeft de gemeente Venlo aan STJ gepresenteerd op welke wijze de verbeterpunten uit de factsheet *Uitkomsten toezichtonderzoek Venlo* op beleidsniveau zijn opgepakt. De rapportage aan STJ heeft plaatsgevonden in de vorm van een interview over de specifieke verbeterpunten. Daarbij heeft de gemeente Venlo het laatste beleidsplan beschikbaar gesteld. In 2014 heeft een Venlo-brede implementatie van de Sociale wijkteams en de uitvoeringsteams jeugd plaatsgevonden. Bij het uitvoeringsteam jeugd wordt de zorgcoördinatie voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid ondergebracht.

De gemeente Venlo heeft in het beleidsplan: "Wijkkracht in Venlo, Sociale wijkteams, de centrale toegang" van mei 2013, aangegeven op welke manier de aanpak in het nieuwe stelsel wordt vormgegeven. In het beleidsplan: "*Een bijzondere tijd: Beleidsplan decentralisaties sociaal domein gemeente Venlo*", van 2 juli 2014 zijn de plannen verder uitgewerkt. De gemeente Venlo ziet de transitie als een kans om de ondersteuning van inwoners met een hulpvraag effectiever te organiseren, dicht bij de mensen, samen met de mensen en toegesneden op hun individuele ondersteuningsbehoefte. Hierbij kiest de gemeente voor de inzet van sociale wijkteams in de wijken en voor een uitvoeringsteam Jeugd tot 23 jaar voor GGSR-gezinnen.

Sociale wijkteams

In de stad zijn twaalf sociale wijkteams actief waarmee een stadsdekkend netwerk neergezet is. De wijkteams zijn samengesteld op basis van een doelgroepanalyse per wijk. Hierbij is specifiek gekeken naar wat voor problematiek er speelt in een wijk, zodat daar in de samenstelling van de teams rekening mee kon worden gehouden. De sociale wijkteams in Venlo vormen een netwerkorganisatie die een integrale toegang biedt voor hulp voor burgers van -9 maanden tot 100 jaar. De wijkteams bestaan o.a. uit de samenwerkingspartners wijkverpleging, sociale dienst, buurtcoördinator, MEE, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening. De teams bespreken casuïstiek en bekijken welke hulp het beste ingezet kan worden. Hierbij wordt rekening gehouden met o.a. de eigen kracht en mogelijkheden van een gezin, het netwerk en de mogelijkheden van individuele voorzieningen.

Binnen de teams spreken de professionals af wie waarvoor verantwoordelijk is vanuit een integraal beeld van de casus. De teams bieden zelf geen hulp, maar maken het eerste contact voor diagnose en geleiden de casus zo spoedig mogelijk door naar de benodigde zorg en ondersteuning.

Uitvoeringsteam jeugd

Daarna kan, indien daar aanleiding toe is, gebruik gemaakt worden van het uitvoeringsteam Jeugd voor de inzet van een gezinscoach voor GGSR-gezinnen. De gezinscoach neemt de regierol op zich en coördineert de benodigde hulp voor het gezin.

STJ heeft in 2015 de nieuwe aanpak niet de volledige aanpak getoetst aan de hand van het GGSR toetsingskader. Het overzicht op de volgende pagina's geeft weer of de verbeterpunten uit 2013 zijn opgepakt, en zo ja, op welke wijze dit is gebeurd. Dit overzicht gaat alleen in op de verbeterpunten die STJ in 2013 heeft benoemd, de punten waarop de aanpak al in 2013 een ✓ scoorde zijn niet opnieuw getoetst.

Uitkomsten verbeterpunten

Toeleiding		
Indicator	2013	2014
Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	X Gemeente en een netwerkpartner benoemen de inwoners met complexe problemen. Twee netwerkpartners benoemden de doelgroep veel breder, te weten kwetsbare burgers en personen/gezinnen die voor overlast zorgen dan wel dreigen hun huis uitgezet te worden. Er is dus geen gezamenlijk gedeeld beeld van de doelgroep voor deze aanpak.	✓ De GGSR-gezinnen worden in de beleidsdocumenten van de gemeente Venlo benoemd als gezinnen met complexe problematiek.
De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	X De gemeente heeft geen beeld van de omvang van de doelgroep en waar deze gezinnen zich met name binnen Venlo bevinden.	✓ Er is een doelgroep analyse gemaakt per wijk. Uit die analyse is duidelijk naar voren gekomen, dat er in sommige wijken meer GGSR zijn dan in andere wijken. Bij de samenstelling van de Sociale wijkteams is rekening gehouden met de uitkomsten van de analyse.
De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	X De ondervraagde netwerkpartners benoemen allemaal andere partijen waar een gezin aangemeld kan worden. Consensus bestaat grotendeels over het feit dat dit via de aangesloten ketenpartners kan. Maar minder consistent is dat twee netwerkpartners aangeven dat ook door burgers aanmelding kan plaatsvinden. Daarnaast staat in de notitie 'Doorontwikkeling zorgnetwerken' als aanbeveling onder andere: ... maken van afspraken waar welke casussen worden behandeld en hoe doorgeleiding geschiedt. Het is onduidelijk of dit ook daadwerkelijk is gedaan.	✓ Aanmelden van GGSR gezinnen kan bij ketenpartners en het loket bij de gemeente. Voor burgers is er een e-mailadres. Een mid office bekijkt de signalen en sluit deze door naar de desbetreffende Sociale Wijkteam. Alle scholen hebben een vaste contactpersoon vanuit de Sociale Wijkteams.

Aanpak		
Indicator	2013	2014
De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	X Tussen de netwerkpartners zit weinig gemeenschappelijks in de wijze waarop doelen van het zorgnetwerk worden omschreven. De ene ondervraagde heeft het over het voorkomen van situaties die dreigen te ontsporen, de andere heeft het over situaties waar al acute problemen zijn. De ene heeft het over samen met de burger, de andere juist over samenwerking tussen professionals.	- De inspecties hebben geen nieuwe informatie opgevraagd bij de netwerkpartners.
De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak. Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	X De 'Er op af aanpak vanuit de zorgnetwerken' wordt niet regelmatig geëvalueerd, de laatste evaluatie is gehouden in 2009 (notitie 'Doorontwikkeling zorgnetwerken'). Daarin staan veel aanbevelingen die geen opvolging hebben gekregen zoals het vastleggen van afspraken in een samenwerkingsovereenkomst en het opzetten van een registratiemethodiek ten behoeve van management- en beleidsinformatie, monitoring en sturing.	X Er gaat monitoring van de Sociale Wijkteams plaatsvinden op verschillende niveaus. Gezien de recente start is dit nog in ontwikkeling. Er heeft nog geen evaluatie en bijstelling kunnen plaatsvinden

Vervolg uitkomsten verbeterpunten

Aanpak		
Indicator	2013	2014
In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	X In het beleid is aangegeven dat er door het zorgnetwerk 1 professional wordt aangewezen die verantwoordelijk is voor het trajectplan inclusief begeleiding en de coördinatie van inzet van alle professionals die nodig zijn het probleem op te lossen. Maar twee van de drie ondervraagde netwerkpartners geven aan dat deze persoon er niet is.	✓ In de beleidsdocumenten is beschreven dat er een gezinscoach is voor gezinnen met complexe problematiek. Deze gezinscoach is verantwoordelijk voor de totstandkoming van het 'Leefzorgplan', begeleiding van het gezin en de coördinatie van de professionals die nodig zijn om de problemen succesvol aan te pakken.
De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	X De netwerkpartner die aangeeft dat deze persoon er wel is, geeft daarbij aan dat de doorzettingsmacht niet geregeld is. Dat blijkt ook uit de notitie 'Doorontwikkeling zorgnetwerken'.	X In de praktijk ligt de doorzettingsmacht bij de gezinscoach. Bij lastige trajecten kan de gemeente ingeschakeld worden om gesprekken te voeren met de instelling en eventueel kan opgeschaald worden naar de wethouder. Op dit moment wordt de werkwijze en de daarbij behorende bevoegdheden en opschalingsmogelijkheden in convenanten of beleid vastgelegd.
Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met een gezamenlijk plan per gezin	X De gemeente geeft aan dat er wordt gewerkt met een gezamenlijk plan per gezin. Maar twee van de drie ondervraagde netwerkpartners geven aan dat dat niet het geval is. De netwerkpartner die aangeeft dat er wel wordt gewerkt met een gezamenlijk plan, geeft daarbij ook nog eens aan dat het plan niet leidend is voor het handelen.	✓ De gemeente geeft aan dat er wordt gewerkt met een gezamenlijk plan per gezin. Er wordt gewerkt met een Leefzorgplan, waarin probleemanalyse, doelen voor de verschillende leefgebieden. Dit plan is de basis voor het bieden van specialistische zorg. In het beleidsplan 'Een bijzondere tijd' is weergegeven dat gewerkt wordt vanuit de principes van '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'.
Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	X Onderwijs maakt daar deel van uit maar is niet verbonden aan de aanpak. Verder is de vraag in hoeverre betrokken netwerkpartners kijken naar het gehele (gezins)systeem aangezien twee van de drie ondervraagden aangeven niet met 1 plan te werken.	✓ In de visie en het beleid worden de domeinen aangegeven waarop de problemen zich kunnen voordoen en staat het (gezins)systeem centraal.
Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	X Gemeente en twee van de drie netwerkpartners geven aan dat er wordt afgesloten als het gezin niet meer wil meewerken of niet openstaat voor hulpverlening. Dit lijkt tegenstrijdig met het doel van de zorgnetwerken om zorgwekkende zorgmijders in beeld te brengen. Onduidelijk is hoe vervolgens de zorg en ondersteuning voor deze – zorgmijdende – gezinnen is geregeld. Daarnaast geeft de gemeente aan dat dwang en drang deel uitmaakt van de aanpak maar zijn twee van de drie netwerkpartners het daar niet mee eens.	✓ Volgens de gemeente wordt er steeds een risico-inschatting gemaakt wanneer een gezin zelf wil stoppen met de hulp. Er zijn mogelijkheden voor drang en dwang. Als er risico's blijven bestaan kan een GGSR ook besproken worden bij de 'Jeugdbeschermingstafel' zodat besloten wordt of bescherming voor de jeugdigen noodzakelijk is. Hiermee wordt het gezin niet losgelaten ook als zij zelf niet meer gemotiveerd zijn voor vrijwillige hulp.

Vervolg uitkomsten verbeterpunten

Samenwerking		
Indicator	2013	2014
Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	X De benodigde opschalingsmogelijkheden bij stagnatie van zorg zijn niet geregeld.	X Op dit moment wordt de werkwijze en de daarbij behorende bevoegdheden en opschalingsmogelijkheden in convenanten of beleid of beleid vastgelegd.
Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	X Onderwijs is niet aangesloten.	✓ Positief is dat niet alleen zorgpartijen bij de zorgnetwerken betrokken zijn maar ook schuldhulpverlening, politie en woningbouw. Onderwijs is betrokken bij de hulpverlening. Voor elke school is er een contactpersoon. Daarnaast is er een beleidsmedewerker die specifiek belast is met de samenwerking tussen onderwijs en hulpverlening.
Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	X Er zijn geen samenwerkingsafspraken.	X De netwerkpartners werken allen samen. Er zijn geen samenwerkingsafspraken in een convenant vastgelegd. Met de Raad voor de Kinderbescherming is wel een convenant gesloten o.a. over het proces van toeleiding van gezinnen naar de Raad.
Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	X Er zijn vanuit de zorgnetwerken geen afspraken gemaakt over het delen van informatie.	✓ Er zijn toestemmingsverklaringen voor cliënten opgesteld. In het kernteam van de sociale wijkteams worden casussen op nummer behandeld. In de raamcontracten met de verschillende netwerkpartners zijn nadere afspraken over het actief delen van informatie vastgelegd.

Continu		
Indicator	2013	2014
De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X De betrokkenheid van het zorgnetwerk stopt als het gezin niet (meer) wil meewerken.	✓ De duur van de hulp is niet aan een maximum gebonden. De instellingen voor Jeugdhulp dienen maatwerk te leveren zodat de hulp niet mag eindigen als de problemen nog niet zijn opgelost of beheersbaar zijn geworden.
Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X Er zijn geen afspraken gemaakt met de partners van het zorgnetwerk over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning.	✓ Er is een regionaal expertiseknooppunt (team) ingericht dat beschikt over specialistische kennis en deskundigheid ook voor GGSR. Dit team kan ingeschakeld worden voor complexe situaties. De gemeente heeft daarbij contracten afgesloten voor de inzet van gespecialiseerde zorg voor o.a. GGSR. In de contracten is geen maximum aangegeven zodat de hulp geboden kan worden die nodig is.

Vervolg uitkomsten verbeterpunten

Continu		
Indicator	2013	2014
Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	X De gemeente geeft aan dat er afspraken zijn gemaakt over de wijze waarop gezinnen in beeld blijven. Twee van de drie netwerkpartners zijn het daar niet mee eens. De netwerkpartner die het wel met de gemeente eens is geeft aan dat niet het zorgnetwerk monitort maar dat dit wel gebeurt door eventuele inzet van reguliere zorg in het gezin.	✓ De gezinscoach is verantwoordelijk voor de op- en afschaling van de benodigde zorg voor een GGSR. Als gespecialiseerde zorg beëindigd wordt loopt de begeleiding van de gezinscoach door. De gezinscoach bekijkt of lichtere hulp of nazorg nodig is. Het verzoek tot verdere hulp komt dan bij het mid office terecht zodat bijvoorbeeld nazorg geregeld kan worden.